

נכתב על ידי נעמי זהר.
מתוך כתב יד, אין תאריך לכתובה.
לא נגעת בנוסח, לא שיניתי דבר, שמרתי על כל המרכאות והסוגריים, גם לא היה צורך.

במחנה בצינסטחוב

בספטמבר שנת 1942 (כבר 3 שנים של מלחמה ושל פעילות השמדה שיטתית) הגרמנים ביצעו את האקציות והמשלוחים של היהודים ברכבות ל"אי-שם".

את השרידים, שעברו את הסלקציה ריכזו בשטח צפוף, סגור ומגודר.

קם "הגטו הקטן".

מדי בוקר התיצבו קבוצות היהודים ע"י פתח היציאה השמור, כדי לצאת לעבודה, קודם לכן "שליטי" הגטו ספרו, ערכו חיפושים על גופנו, חילקו מכות ורק אז מלווים בשוטרים, נע הטור לעבר השטח הפולני.

לפנות ערב - בשובם לגטו, המעשה חזר על עצמו: ספירה, חיפושים, מכות ויריות.

המשלוחים נמשכו, שולחו אנשים שנמצאו בגטו בשעות היום, והיו גם סלקציות במקום העבודה.

בסוף יוני 1943, פשטו חיילים (ה-ש-פ) על הגטו הקטן, ערכו מצוד ותפסו אנשים מסתתרים שנורו במקום או שולחו במשלוח.

ביום ה 26 ליוני 1943 ניספו אנשי כוח ההתגוננות היהודית שהתבצרו בשלושה בתים בשכונת "הקבוץ" על-מנת ללחום בגטו. הגרמנים צעדו הישר אל הבתים בידיעה ברורה, הפתיעו את הלוחמים ובקרב קצר ואכזרי, נפלו הבחורים מות גיבורים. חלקם התאבדו על-מנת שלא ליפול חיים לידי הגרמנים.

קבוצת האנשים האחרונים, הובלו למחנה עבודה ורותקו ביחד עם העובדים מן הגטו, ומאז כבר לא עזבו את המקום.

מעתה ואילך הפך מחנה העבודה להיות מחנה הסגר והשמדה.

עם חיסול הגטו נמחק הרמז האחרון על קיום קהילה יהודית אדירה בת מאות שנים.

מהיום חדלו השם ושם המשפחה להיות לסימן זיהוי אישי ליהודי. אלא רק המספר "ייצג" אותו.

תחת ערך: "בן-אדם", צצו ערכים כמו: קצטניק, מוזלמן ועוד.

במחנה: במסדר בוקר ממושך, עומדים בקור העז, על הגוף שאריות הבגד, אין זכר לסנדלים, אבל לא חשים בקור, בשל האימה המקפאה את הדם. מזוית העין מבחינים במראה "המקומות הפנויים" בשורות הקבוצה. אין רשות "לסגור רווח", בטרם יגיע לככר המסדרים ראש המסדר הגרמני עם כלבו, אגב, שניהם בגובה שווה.

המפקד מקבל דו"ח מידי הקאפו על הנוכחים והחסרים. מחלת הטיפוס מפילה חללים, אסור להיות חולה מעל שלושה ימים, אחרת, מוציאים להורג. מדי יום חסרים הכורעים והנופלים מאפיסת כוחות, הגוועים מרעב, חולים ופצועים ובעיקר חסרים אלה שנשלחו במשלוחים האחרונים.

ביום כזה, סוף יוני 1944, בהגיענו למקום העבודה (במחנה), קיבל את פנינו המשגיח הפולני על העבודה (הנמוך בסולם ההיררכיה) בצעקות, בעיטות, וקללות, פשוט השתולל. הסיבה: נוסף "להתנהגות" הרגילה ברור ששוב היגיעו תלונות על "טיב" העבודה הירוד.

במחנה בוצעו עבודות עבור מפעל נשק גרמני. היה ייצור של פריטים חדשים, וגם חידוש ושיפוץ תרמילים (בקוטר 0.2 0.5) שנאספו בשדות הקרב אחרי מלחמת העולם הראשונה ע"י הגרמנים.

כמובן שהתוצרת היתה פגומה, השתדלנו לשמור על מבע פנים קפוא, שלא יזהו שמץ של שמחה על שהתוצרת עדיין לא שמשה את הגרמנים. אכן המתח היה רב. כל בעל תפקיד ספג נזיפה מהממונה עליו, והם כולם העבירו את זה על ראשי היהודים.

המשגיחה הגרמניה עומדת כנטועה באדמה, רק עיניה סובבות ובולשות. בהרימי ראש עובר בי רעד, האם נדמה לי? האם היא לא מיקדה את מבטה עלי? הרי היא קובעת לרוב מי הם המועמדים למשלוח. המצב במחנה כמו לפני חיסול ויש שמועות..... הרי זה סופנו.. זה לא סוד, שהמחנה קיים בכח הצמדות של המפקד ל"מפעל" זה.

לו עצמו יש ענין עליון להחזיק בו וליצר נשק, ובלבד שלא לשרת בחזית הרוסית.

מפרורי חדשות מוברחות ידענו שמצבם של הגרמנים בחזיתות מתדרדר (יוני 1944), וכאן צצה האמירה שהושמעה בתדירות ועד סיום המלחמה: הגרמנים ינוצחו, ואנחנו לא נזכה לראות את זה. הבטחון על תבוסת הגרמנים חיזק (אם אפשר להגיד) אבל תהליך ההשמדה נמשך, בפינוי המחנות עקב התקדמות הצבא האדום. פונה הציוד והכוח הגרמני, אנשי המחנה לרוב חוסלו, כמו בצעדות המוות - יש הרגשה של "לפני הסוף". תקנות מחמירות מאד, יש איסורים, איום המשלוחים, מראה אנשים צעירים הגוררים את רגליהם, זיפי שערות שיבה, דלי בשר, רק עיניהם גדולות, נוצצות מפחדות כשל חיה נרדפת.

יש הרגשה של חנק, הרגשת בחילה על שאין אומץ לשים קץ - סיום עבודה - יום ארוך... הרגשת רווחה? לשם מה? בדרכי לקסרקטין של הנשים, אני רואה את ד.ז. (השם המלא ידוע, אמא ביקשה להשאיר חסוי. 2015) הולך ומתקרב, הוא עושה לי סימן ואני עוצרת. הוא מביט שמאלה וימינה ובמהירות לוחש: עליך להיות מחר במקום... ובשעה... לציון יום השנה לנפילת הלוחמים בגטו. אמר והסתלק.

פתאום הזדקפתי וראותי התמלאו אויר רב. הרגליים היו קלות והזרועות כאילו חובקות אוצר יקר, שצריך לשמרו. הגעתי לדרגש, לילה, אני שוכבת ערה, כמעט 20 שעות עד לפגישה. מה לא יכול להתרחש במשך 20 שעות? יש כאן מרוץ עם הזמן - האם אספיק? מזמן כבר לא קרה, שציפיתי ליום המחרת. בשעות העבודה למחרת, כאילו אני נמצאת בשני עולמות. ומה מזמזם בראש? משפט פתיחה מספר שקראתי בזמנו, **die gedanken sind zollfrei - המחשבות - הן חופשיות.** אכן יש עוד "פינה" בעולם הזה שאפשר משהו להסתיר...

בשעה היעודה נפגשנו, חמישה איש. אנחנו יושבים לא הרחק מן הגדר, רואים שומר מחנה בעמדתו. מלמעלה אותם השמים ואותם הציפורים "שבחוץ" והאביב הוא עונת השנה. ישבנו דוממים, באותה עת פזורים עוד חמישיות ברחבי המחנה. המאחד אותם: האזכרה האילמת למרד הגיטאות.

המחשבות סובבות, זוכרים וזוכרים את הגיבורים, שמסרו את נפשם. מבט עובר מאיש לאיש.

מי ישאר ויעיד?

מי ישרד ויספר על דרגות התעלות? על ש היהודית? על מאמץ עליון לשמירה על צלם אדם?

מי ינצל ויתאר מעשה גבורה במובן של "אז"?

ומי יסביר את עוצמת יצר החיים?

מצווה עלינו למסור.

***תרגום של שלמה שלמון שנמצא על המקור - "אין תשלום מכס על מחשבות אדם"**